

Menniskjað í tí reyða rúminum

Í hesum dögum hevur Gunleif Grube spennandi framsýning í Listaskálanum
Tað er sjáldan, at hann sýnir fram undir einum tema, men hesaferð er hann „í tí reyða rúminum“.
Har er pláss fyri øllum - undantíð líkasæluni

Komin í Listaskálan, sita nøkur ungfólk og drekka sodavatn og práta. Hvat tey skifta orð um sínámillum kann tykjast spennandi, men er mærlt óikk heilt skiligt. Tey hava nevniliga just verið inni og tosað við listamannin, ið beint nú leggur seinastu hond á sýningina og roynir at finna tað besta plássíð á teimum hvítu veggnum at hanga just henda málningin. At talan ikki er um eina heilt vanligu framsýning á okkara bláu leiðum, siggi eg beinanvegin. Í øllum málningunum hevur tað reyða fingið sitt avgjörda pláss og árin, umframt at grimur og mannakroppar eisini eru at finna í hesum lútsælunum.

Inni í framsýningarhølinum standa enn nøkur ung - helst skúlanæmingar - og lúta eftir listamanninum, meðan hann fortelur um tað, tey siggia. Gunleif Grube eitur hesin fryntligi og fyrirkomandi maðurin. Føddur á Skála í 1947, men flutti í 1960 niður til Danmarkar, har hann nú livir av at mála og er at finna bæði í privatum og almennum listasøvnnum um allan heim.

Men upprunastøðið er í tí norðurlenska, fortelur hann mær, nú hini eru við at gera seg til at fara, og eg eri komin í prátt við hann.

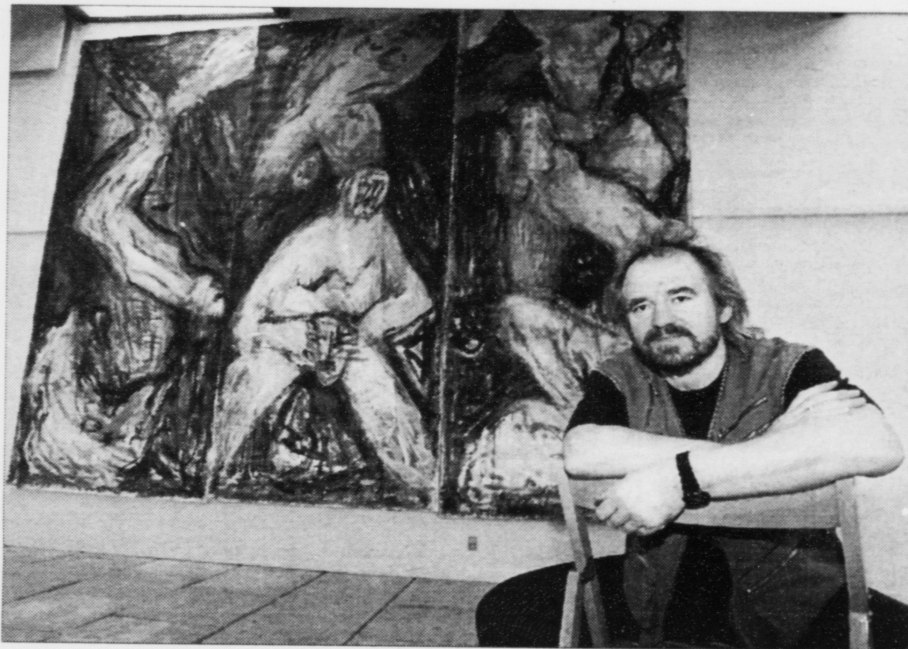
Hetta er røttfestið, hóast grimurnar hjá mær tosa eitt mál, sum fólk allastaðni - hvørt eg sýni fram í Týsklandi ella Fraklandi - kunnu skilja. Fólk eru fólk, og øll hava okkurt handan grimuna. Soleiðis hava tær eitt altjóða mál, fortelur Gunleif.

Nú sigur tú grimur, men eg hugsaði eisini um andlit? Ja, men grimur eru fasadur, og eg fari aftur um, tí har er meira enn bert tað ytra. Í tí liggur eitt huglag. Vit ferðast á fleiri planum, fyrst á tí visuella - myndini sjálvari - síðani tí psykologiska, og so smeltar alt í eina eind, ger Gunleif greitt.

Minti um Munch

Tey fyrstu árin málaði eg naturalistiskar, føroyskar myndir við sjógvi og fjøllum. Síðani var eg í tíðarskeiðum, tá eg bara teknaði svart-hvítar myndir, og eisini brúkti eg meira bláligar og grønligar litir.

Men einaferð kom ein vinur til mín og segði, at hetta minti sera nógv um Edvard Munch, og eg bleiv forvitin, tí tá visti eg ikki hvør hesin málari var. So eg fór á bókasavnið, kannaði málið og mundi svímað,

Gunleif dæmar væl føroyskar málara og heldur stóð við verður høgt

tí tað var fantastiskt, øgiliga sterkt, og eg var ávirkaður av Munch í eini 2-3 ár.

Heima 5-10 ár frammanfyri

Eg vaks alto burt út sagt frá teimum føroysku myndunum, og so gjørdi eg tað í fleiri ár, at eg heima við hús royndi nógv eksperiment. Men alment máláði eg føroysk biløt, meðan eg heima í atelierinum var 5-10 ár frammanfyri.

Miðskeiðis í áttatiárunum sýndi eg so fram við øðrum beininum í tí gamla og hinum í tí nýggja, men bert eitt ár seinni tók eg avleiðingarnar. Eg búgvi í tí reyða rúminum, segði eg, og kann ikki gera nakað halvt. Og gjørdi tað. Men eg varð revsaður, tí eg seldi so at siga eingi biløt í næstan tvey ár, og tá er tað, at ein fer at ivast, um tú fert at klára tað og skalt standa við títt. Men har var einki at gera. Nú var eg komin inn í mitt reyða rúm og helt fast við tað. Eitt sýmbolskt rúm, har eg eri hvønn einasta dag brenni fyrri tí eg geri - og geri tað 100%.

Reyða rúmið

»Menniskju í tí reyða rúminum« er eisini temað og heitið á hesi framsýningini, sum nú er í Listaskálanum. Hetta er eitt evni hann ferð eftir ferð vendir aftur til, og er „ein ímynd av lívsins týðningarmiklastu lóttum - tað er har, ein rennur seg í brennandi ástøku. Tað er

rúmið, har ein kann vinna ella tapa alt.

Í tí reyða rúminum búgva tær stóru avgerðirnar hjá mannagettini, av góðum og illum.

Tað reyða rúmið kundi verið ein ímynd av tí elektriska stólinum - ella lívsins føðistovu! Tað einasta, ið ikki kann búgva í tí reyða rúminum er líkasælan“, sum Gunleif einastaðni greiðir frá um hetta reyða rúmið.

Tætoreskitt kundu vit kortini flutt okkum inn í eitt svart rúm, men, sigur Gunleif, at hann hevur valt reytt, tí honum dæmar so væl tann reyða litin, umframt at hann er fyrtur við psykologi og sýmbolum, og nevnið kærleika, romantikk, eld, blóð og tað, sum á nýðonskum verður kallað „fight“.

Kvinkaði aftur uppeftir

Síðani gingi eini tvey ár afturat, og tá byrjaði so spakuliga at glógvá í. Eg fekk eitt annað publika, onnur altjóða sambond og tilkynni og varð so bjóðaður til Týsklands. Fraklands og aðrastaðni at sýna fram, og í dag havi eg galleri í Týsklandi fimta árið á rað. Aftan á hesa fram-

sýningina í Listaskálanum fari eg niður til Lübeck og síðani til Essen, heldur Gunleif Grube fram.

Umframt at finna útgangsstøði í sær sjálvum og sum sagt tí norrøna, kallar Gunleif seg sjálfan dramatíkara. Og sum áskoðari má eg viðganga, at í myndum hansara er ikki sørt av ferð og action.

Tá bilætið er stilt, má tað snarast eitt sindur, sigur listamaðurin. Og har skal einki hár ella eingin nös vera, skal ein at abstrahera tað longur út, sigur hann um sínar grimumálningar. Nøkulunda sama teknikk siggia vit í teimum afrikanisku maskunum, og á henda hátt kann kropsmálið eisini fáa stítt.

Tí gert tú eitt bilæt, ið líkist tær, fær ein beinanvegin associationir: ja, hatta er hann ella hon, og so órógvur tað. Sum samanberandi dømi nevnið málari filmin um Barbaru, har tey flestu munnu kenna onkran av statitunum, ið kanska kann taka eitt sindur av tí listaliga upplivingini.

Men samstundis sum heilin sær, „at tað ikki er nakað“, kann tað eins væl vera tí sjálvur. Ein er noyddur at associera, fola, kenna og merkja. Tá tosa vit ikki við høvðinum, men við associationum heldur enn nøkrum konkretum. Tí

er tað konkret, má tað vera „hatta og hatta ella tú og tú“, men tá ið tað konkreta er burtur, kann heilin ikki plasera tað, og so mást tú associera ella varnast, og tað er tað ótilvitaða og listaliga málið vit kunnu brúka, tí jú meira tú kennir aftur, tess færri verða tær sálárfroðiligu fláirnar, og tess veikari verður tann psykologiska orkan. Tí málur tú eitt hús, sum er eitt konkret hús er eingin mystikkur tí, minni verður spennurin og hugflogið og færri verða associationsmöguleikarnir, sigur Gunleif.

Framhaldandi gátuført

Abstraktionin ger, at tú fært sagt so nógv. T.d. um tú ert yrkjari og skrivur, at tú ert fólkskaður, er tað ikki nógv mikið, men megna tú at fáa „luft milum ordini“, kann tað knappliga siga sera nógv. Heilin er kanska ov bundin. Tað stæðgar ov skjótt, men lesur tú eina yrking, hoyrir tónleik ella sær eitt bilæt, so liggur tað har og sveimar onkustaðni, og um fimm ella tiggju ár er tað framvegis mystiskt, sigur skálamaðurin, sum er yrkislistamaður í Danmark.

Ekspressionistur

Eg eri ekspressivur málari. Listin er hugbráð, og ein leggur kenslur í tað, sum verður gjørt. So tá eg leggi

litir og rørsur í eina mynd, føli eg tað. T.d. spenningsarnar eins og tað kunnu vera spennings í tónleiki. Í øllum málningunum er eitt sindur av mær sjálvum við, annars hevði tað verið handverk ella teknikkur, og so vantar tann listaliga dimensiónin - og abstraktionin, men eisini „feeling“ og persónligheit, fortelur Gunleif Grube.

Vektloysi

Í myndunum hjá Gunleifi er eitt ávíst vektloysi, t.v.s. at í stóðum kann onkur vera saktans sveima oman fyri hina, og, sigur hann, at hetta avgjørt er tilvitað: Tyngdarmegin er avtíkin, tí um ein plaseraði tað, ein málur, soleiðis sum vit vanligu kenna kenna tað frá gerandisdegnum ella onkrum ávístum tíðarskeiði, hevði talan verið um endurtøku. Vit eru uttan fyrri tíð og stað, so tað framvegis kann hava virði, sigur Gunleif.

Tað finst eingin konkretur veruleiki. Tað finst bara, sum ímyndar tað, ið kundi verið veruligt, og tað tað sum kundi ímyndað at verið veruligt, er altíð tann veginur tú hyggur. Tað veldst ikki bert um eygað, sum sær, men hvussu langt og hvagar tað hyggur.

Gilvið bókur út

Umframt at fólk hava skrivað um Gunleif, er hann eisini rithøvundur og hevur millum aðrar latið úr huga og hondum bókunum „Lívsmasker“ í 1991, „Kaos“ í 1992 og „The MASK“ í ár. Men sjálvur vil hann heldur kallast skrivandi málari enn málandi høvundur. Harumframt nýtir Gunleif eisini ein part av síni tíð til tónleikin.

Tann næsta bókin skal snúgva seg meira um heimspæki. Arbeidsheitið nevnið hann „kreativt kaos“ - og skal hon vera um tá kreativu processina við filosofiskum sjónarhornum. Upphavsstøðið er, at eingin veruleiki finst yvirhøvur, men bara tað vit kunnu ímynda okkum, og nýta vit tað sum stóði í eitt nú gransking o.þ., er tað sera áhugavert, sigur Gunleif.

Men hann leggur afturat, at alt eksisterar, bæði tað, ið er nakað lort, og eydnan, sum er tað besta í verðini. Tað ræður um at finna hana, tí um eydnan er hjá grannanum, ert tú granni hansara, og um báðir hugsa tað sama, kann hon eins væl vera hjá tær. Grasið er ikki altíð grønari hinumegin, kundu vit sagt.